

Piotr Giziński

Archiwum Zakładowe Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku

„Dygitalizacja zespołu fotografii w Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku”

Zespół fotografii historycznych Akademii Sztuk Pięknych, dawnej Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych, znajduje się w budynku Małej Zbrojowni. Tam od lat 50 funkcjonował kierunek Studium Fotograficznego. Pełnił on dwie zasadnicze funkcje: dydaktyczną i usługową. Jednakże od roku 2010 Studium Fotograficzne zostało przemianowane na Studia Międzywydziałowe: Studium Intermediów i Fotografii Cyfrowej. Decyzja ta była podyktowana przejściem z fotografii analogowej na cyfrową. Mimo postępu cyfryzacji, studenci po dziś dzień uczą się wywoływania filmów z negatywów.

Zespół „Fotografie historyczne ASP” na dzień dzisiejszy liczy ponad 20 tysięcy skanów fotografii. Zakres chronologiczny zespołu to lata od 1945 do 2007. Wśród mnogości zdjęć można odnaleźć ujęcia prezentujące odbudowę gdańskiej starówki. Ciekawym zbiorem są zdjęcia przedstawiające pracownie artystyczne, kadrę naukową w czasie pracy oraz portrety profesorów. W zespole fotografii znajdują się kadry z realizacji takich projektów jak: Pomnik Obrońców Wybrzeża na Westerplatte czy Pomnik Ofiar Obozu Zagłady w Treblince czy aranżacje wewnątrz niektórych lokali użytku publicznego.

Materiał, jaki skanujemy to negatywy 35 mm i 6x6 cm, slajdy i odbitki fotograficzne. Podstawą wskazówek metodycznych przy opracowywaniu fotografii jest Decyzja Nr 8 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z dnia 24 kwietnia 2006 r. oraz „Katalog Dobrych Praktyk Digitalizacji Materiałów Archiwalnych”. Do dygitalizacji używany jest skaner fotograficzny marki Epson V700 Photo Scanner.

Dygitalizacja zdjęć rozpoczęła się we wrześniu 2015 r. Podstawowym założeniem projektu jest zabezpieczenie, a w przyszłości udostępnienie w internecie zbiorów fotograficznych wszystkim zainteresowanym.

PRZECHOWYWANIE:

Materiały fotograficzne, na jakich pracujemy, do niedawna były przechowywane w papierowych zakładkach w pudełku po papierze fotograficznym, a niektóre luzem włożone w koperty po starych filmach.

Dziś negatywy są ułożone w specjalnych koszulkach pergaminowych, a następnie zostały wpięte w przeznaczone do tego segregatory. Negatywy są ułożone w porządku odpowiadającym układowi pozycji styków na karatach albumów. Kopie cyfrowe są przechowywane na dysku zewnętrznym oraz na płytach CD. Dodatkowo zeskanowane zdjęcia przesyłane są na wewnętrzny serwer uczelni.

PROCES SKANOWANIA:

Skanowanie materiałów archiwalnych zawsze rozpoczynamy od wyczyszczenia szyby skanera, następnie w bawełnianych rękawiczkach umieszczamy negatywy w specjalnych ramkach. Należy przy tym zwrócić uwagę, aby negatyw został włożony matową stroną do góry, w przeciwnym razie zeskanowane zdjęcie będzie odbiciem lustrzanym oryginału. Kolejną ważną rzeczą, jest zwrócenie uwagi, czy włożony negatyw leży sztywno w ramce, inaczej obraz zeskanowany może być nie ostry. Zanim klikniemy przycisk skanuj, ustawiamy jeszcze podstawowe parametry, jak rozdzielczość skanowania czy głębie kolorów. Zaczynając od tego ostatniego, to dla materiałów kolorowych przyjęto wartość 24 bit, natomiast dla czarno białych 16 bit. Rozdzielczość skanowanego materiału zależy w dużej mierze od przeznaczenia kopii. W naszym przypadku jest to zakres od 800 do 1200 dpi. Dzięki temu nasze zdjęcia są duże i wyraźne nawet przy dość mocnym przybliżeniu. Format zapisu plików to TIFF i JPG. Pliki o rozszerzeniu TIFF traktowane są jako kopie macierzyste, natomiast format JPG służy nam do dalszego udostępniania i ewentualnej edycji. Dopiero teraz możemy wykonać podgląd skanowanych materiałów. Na tym etapie jedynie co zrobimy to odznaczamy wszelkie kopie oraz nieudane zdjęcia. Następnie wybieramy folder zapisu i klikamy przycisk SKANUJ. Czas skanowania zależy od ilości klatek filmu jakie jednorazowo skanujemy, wielkości zdjęcia i rozszerzenia. Cały proces może trwać od minuty do nawet 10 minut.

NAZWA PLIKU:

Nazwa pliku składa się z cyfry rzymskiej, pod którą kryje się nazwa zbioru archiwalnego i jednocześnie jest to numer albumu, w którym znajduje się oryginalny negatyw, łamany na numer karty w albumie, na której znajduje się zdjęcie, łamane na numer kolejny danego zdjęcia. W tej chwili posiadamy dziewięć zbiorów archiwalnych, są to: I-III -> zdjęcia z lat 1950-1980, IV -> zdjęcia najstarsze od 1945 do około 1960, V -> kolekcja pt: Artyści Wybrzeża prezentująca przede wszystkim prace artystyczne pracowników szkoły, VI-IX są to zdjęcia kolorowe od 1991 do 2007. Każdy zbiór posiada swoje podzbiory (np.: inauguracje roku akademickiego, rady wydziałów, plenery, uroczystości, pracownie).

Sygn. I/34/005

I – numer albumu

34 – numer karty w albumie

005 – numer kolejny zdjęcia

OPRACOWANIE GRAFICZNE:

Z biegiem lat niektóre negatywy zaczęły tracić swoje pierwotne właściwości, proces ten przekłada się na jakość skanowanych zdjęć. Dlatego też niektóre zdjęcia wymagały opracowania graficznego. Mam tu na myśli takie zabiegi jak: odświeżenie koloru, ustawienie kontrastu zdjęcia, rozjaśnianie i przyciemnianie, wypoziomowanie zdjęcia oraz lekki retusz. Służą nam do tego program graficzny AdobePhotoshop.

KARTA INWENTARZOWA:

Każde zdjęcie jest osobno opisywane w karcie inwentarzowej, na którą składa się osiem kolumn: sygnatura archiwalna, opis zdjęcia, czyli co przedstawione jest na fotografii wraz z identyfikacją osób, autor zdjęcia, przybliżony rok i miejsce wykonywanej fotografii, słowa kluczowe – tzw. tagi., nazwa kolekcji oraz uwagi. Opiszem najstarszych fotografii zajął się Witold Węgrzyn, były pracownik Akademii Sztuk Pięknych, fotograf, kierownik studium

fotograficznego, który jest autorem większości zeskanowanych zdjęć. On to, jak nikt inny na uczelni był w stanie rozpoznać miejsca, jak i większość osób na zdjęciu.

WYSZUKIWANIE i UDOSTĘPNIANIE:

Wyszukiwanie interesującej nas fotografii do niedawna było bardzo mozolne i polegało na przeglądaniu wszystkich zdjęć klatka po klatce. Naszym celem jest stworzenie systemu, rodzaju bazy archiwalnej, która pozwoli na samodzielne wyszukiwanie fotografii przez użytkownika, a następnie na podstawie sygnatury obejrzenie zdjęcia. W tym celu powstała wyżej wspomniana elektroniczna ewidencja wszystkich fotografii.

Aby móc wykorzystać fotografię należy posiadać zgodę od Rektora Akademii Sztuk Pięknych. Następnie archiwista wyszukuje kopie cyfrowe zdjęć i udostępnia je użytkownikowi. Zabezpieczone, oryginały negatywów są używane tylko w wyjątkowych okolicznościach.

BRAKOWANIE:

Jak wspomniałem na początku Studium Fotograficzne Państwowej Wyższej Szkoły Sztuk Plastycznych pełniło w przeszłości również działalność usługową. Znaczyło to, że wykonywało i wywoływało zdjęcia na zlecenia pracowników. Możemy tutaj odnaleźć zdjęcia niekoniecznie związane ze szkołą, lub też nie oddające jej charakteru. Znajdziemy tutaj fotografie prywatne pracowników uczelni, którzy nie odebrali negatywu, zdjęcia materiałów dydaktycznych przedstawiające strony z poszczególnych książek, które zapewne służyły wykładowcom w czasie zajęć, zdjęcia prac zaliczeniowych studentów i inne. Do zniszczenia przeznaczono materiały, które są całkowicie nieczytelne (np. wyblakłe lub źle naświetlone negatywy), kopie tych samych zdjęć, zdjęcia, które nie reprezentują żadnych walorów artystycznych lub historycznych oraz zdjęcia nieostre. Przy brakowaniu stosuje się metodę samplingu, zakładającą pozostawienie około 10% dokumentacji typowej. W tym przypadku będą to np. zdjęcia prac semestralnych studentów z poszczególnych wydziałów.